

Europski susret privremeno zavjetovane braće

Sveta Marija Anđeoska, 19. srpnja 2024.

MANJA BRAĆA U EUROPI DANAS, POGLEDA OTVORENA ZA BUDUĆNOST

Proslov

Pozdravljam sve vas, privremeno zavjetovana braćo i odgojitelji, prisutni na ovom susretu koji je Generalni definatorij htio ostvariti kako bi se zajedno s vama zagledao u sadašnjost i budućnost naše prisutnosti u Europi. Od srca zahvaljujem Generalnom tajništvu za formaciju i studije koje je pripremio i vodi ovaj međunarodni susret.

Skupili smo se kod Porcijunkule, na ovom djeliću zemlje europskoga kontinenta, donoseći samom svojom prisutnošću znakove njegova bogatstva i raznolikosti izričaja. Od prvih koraka svoje povijesti naš je Red prošao Europom, shvaćajući da je pozvan životom i riječju baciti sjeme Evanđelja. Iz Europe Manja su se braća proširila zemljama, kulturama i jezicima svake vrste.

Stoljećima je pokret Manje braće polazio iz Europe, gdje je njegova snažna prisutnost prožimala putove ovoga kontinenta, mozaik jezika i kultura, te je omogućio širenje na nove zemlje u golemom misionarskom iskoraku. Naravno, u susretu s novim stvarnostima Manja su braća prenosila duhovnu životnost svoje karizme na neočekivane načine i u neočekivanim oblicima. Takvo djelovanje i dalje traje, u vremenu globalizacije i zapanjujućeg susreta, sukoba i prožimanja kultura, što omekšava svaku granicu.

Ova situacija predstavlja obnovljeni poziv nama, današnjoj Manjoj braći na ovom kontinentu. Sviđa mi se pomisao da je „ovo era tražitelja duha“¹, u kojoj smo pozvani ponovno dati riječ franjevačkoj integralnoj viziji osobe i svijeta, u susretu s kulturama.

1. „Ovo je era tražitelja duha“

Naš oblik prisutnosti, danas na našem kontinentu, sastoji se u tome da kao vjernici prepoznamo kako era obilježena dominacijom znanosti i tehnologije sadrži brojne znakove novog duhovnog traženja koje je potrebno razumjeti da bismo mogli hoditi zajedno s osobama našeg vremena i privući ih Evanđelju.

Franjo Asiški bio je tražitelj duha u svome vremenu. Možemo reći da je otvorio novi put jer je njegovo traženje bilo otvoreno nadahnuću i poticajima Duha.

Sveti Bonaventura u *Većem životopisu* ovako piše:

„On, pravi manji brat, koji je od najvećeg Učitelja naučio velike stvari, nije se sramio pitati malene za neznatne stvari. Posebno je naime revnošću nastojao istražiti kojim bi putem i na koji način mogao Bogu savršenije služiti da bi mu ugodio. To bijaše njegova najveća filozofija, najveća želja, dok bijaše živ, da pita za

¹ Charles TAYLOR, “Solo la secolarizzazione ci potrà salvare? Fede e ragione nell’epoca del disincanto”, Milano 10 gennaio 2023. In <https://www.avvenire.it/agora/pagine/charles-taylor-l-eta-secolare-un-opportunita>.

savjet mudre i jednostavne, savršene i nesavršene, malene i velike, kako bi mogao postati kreposniji i uzdići se do vrhunca savršenstva.“²

Velika mi je želja da ovaj susret odgovorio upravo na ovo htijenje svetoga Franje koji je uvijek bio u traženju i spreman da uči od svih. U srcu je njegova života bila želja da *pobjegne duhu tijela i svijeta, tražeći iznad svega Duh Gospodnji*. Nije se zadovoljavao dakle prividom ili onim za što se neposredno činilo da daje život, nego je išao dublje i tragao sa strašću. Srce njegova traženja bilo je lice Božje, kako nas to ponovno podsjeća sveti Bonaventura:

„Molitva mu je, kad se prepuštao kontemplaciji, bila utjehom, a kad je već, okružen anđelima, postao građaninom nebeskih prebivališta, žarkom je željom tražio Ljubljenoga, od koga je bio odvojen samo zidom tijela“.³

Njegov način vjerovanja bilo je upravo traženje, htijenje pokrenuto ljubavlju. Potvrđuje nam to Toma Čelanski:

„Zatim namjeravamo prikazati i pomnjivo objasniti što je sveti otac htio ‘dobro, ugodno i savršeno’ samome sebi i svojim cjelokupnim izvršavanjem nebeskoga nauka i težnjom za najvećim savršenstvom“.⁴

U tom hodu bio je potaknut Božjim traženjem. Tražio je braću, i onu najudaljeniju i grešnike (vidi *Pismo jednom ministru*), pa i ona udaljene *par excellence*, ‘nevjernike’. Stoga je prešao granicu koja je dijelila ‘kršćansku’ Europu od muslimanskoga svijeta, započinjući ‘razoružani’ način prilaska području ‘neprijatelja’ i ‘nevjernika’, koji su sada viđeni na nov način zahvaljujući susretu sa sultanom.

Toliki među nama mogu danas u Europi susresti mnoge osobe koje traže odgovore kako bi dale puni smisao svome životu. Ne nalaze ih svi. Ne dostižu svi isti cilj koji može biti blizu kršćanskoj vjeri. U svakom slučaju to je put, proces, pokušaj promjene i preobrazbe sebe samih i taj nas proces okuplja, od nas čini suputnike brojnih osoba koje se danas nalaze na našem kontinentu. To je proces koji za nas prije svega znači priznati da smo kao *braća* i *manji* pozvani na novo i istinski duhovno traženje. Tragajmo zajedno kako da nam vjera ostane prvi izbor koji moramo učiniti.

Možemo biti suvremenici onoga što danas proživljava Europa ako strpljivo i pouzdano ponovno krenemo iz karizmatškog središta našeg evanđeoskog izbora, kao *braća* svih koji su na putu, spremni na zajedničko putovanje, i kao *manji*, spremni da zajedno s drugima otkrivamo kako Duh duboko prati sve što se događa u često kontradiktornim mijenama ovoga vremena.

Duh bratstva i malenosti dopušta nam da izgrađujemo mostove i otkrivamo nove putove i jezike s drugim osobama. Granice se otvaraju, a naša evangelizacija, često svedena na ‘crkvene’ granice, počinje hoditi putovima Europe koje su Manja braća još od 1217. godine utabala.

Postsekularizacija može, dakle, biti prilika za ponovno otkrivanje vjere.

2. Pozvani da damo glas franjevačkom integralnom viđenju osobe i svijeta

Ovaj hod je zahtjevan. I traži od nas dodatan duhovni i kulturalni napor u najdubljem smislu riječi. Franjevačka stoga obljetnica može nam biti prilika da ponovno promislimo i proučimo, između ostaloga, franjevački humanizam koji svoj temelj i svoje središte nalazi u stilu ljudskog i kršćanskog iskustva Franje

² 1Bon XII, 2.

³ 1Bon X, 1.

⁴ 2Čel *Proslav*, 2.

Asiškoga, koji je pridonio stvaranju novog oblika postojanja i življenja, što je pak snažno utjecalo na zapadnu kulturu.⁵ Polazišna točka ove novosti za Franju je bilo slušanje Božje riječi koja je ‘prekinula’ njegove ljudske naume, one koji su mu već bili poznati i koje je iskusio. Tako se Siromašak mogao otvoriti onoj novosti koja nam dolazi ususret iz Božje riječi.

Ako se od renesanse i kasnije u Europi razvio snažan antropocentričan pokret, s Franjom Asiškim možemo proći ovim složenim vremenom birajući *bratsku osobu u odnosu*. U kontekstu koji vidi koncentraciju osamljenosti i straha od drugoga, ovo franjevačko viđenje postaje dragocjenom ponudom. Franjo Asiški, u svome iskustvu Krista, u žile srednjovjekovnog društva svoga doba ulio je malo ljudskosti.

Potreban nam je zamah krila u djelovanju i u promišljanju, kako bismo pokrenuli naš život i naš naum evangeliziranja. To ne možemo učiniti sami.

Studij i kulturalno istraživanje važni su kako bismo danas mogli predočiti elemente franjevačkog humanizma koji će biti prijedlog, ali i provokacija za naš način življenja u ovom vremenu i za osobe koji danas žive na našem kontinentu.

3. Oblikovanje franjevačkog humanizma u susretu s novostima koje se pojavljuju

Francuski političar Jean Monnet, jedan od nadahnitelja i stvaratelja europskoga sna, davne 1954. godine, držao je da se napredak europskih integracija ostvaruje putem teških prijelaza: „Europa će biti razdirana svojim krizama, a te će krize razriješiti samo zbroj svih nađenih rješenja.“

Pogledamo li sadašnje ‘krize’, to jest znakove vremena koji traže naš odgovor, sigurno na prvom mjestu nalazimo značaj mira i razvoja za europske zemlje u 21. stoljeću. Ne nalazimo se više u vremenu neposredno nakon Drugog svjetskog rata niti i godinama brzog ekonomskog rasta. Dare ponovno snagu europskoj građevini znači pitati se o smislu koji valja dati miru u eri u kojoj rizici dolaze s mnogih strana: rat u Ukrajini jedan je od njih, a ozbiljno riskira da se proširi na cijeli kontinent i šire. Potom mislim na fenomen migracija, na općenito osiromašenje, na pitanje mladih, na digitalni svijet, na pitanje o održivoj budućnosti, na znanost i tehnologiju, na svijest koju je podigla enciklika *Laudato si’* da je nužno iznalaziti nove putove imajući na umu usku povezanost između ekološke i socijalne krize.

Kako bismo doista došli do novog razumijevanja potrebno je ozbiljno suočavanje između izuzetno različitih iskustava zemalja koje čine Europu. To vrijedi i za nas i za dijalog među različitim provincijama; doista hitno valja nadići podjele, naučiti se poznavati kako bismo nadišli ukorijenjene predrasude i kako bismo se poštovali i bili još više međusobno povezani.

Stvarnost europskih provincija čiji ste i vi dio mora se temeljiti na uvjerenju da možemo imati budućnost na ovom kontinentu samo ako naučimo hoditi zajedno. Vi predstavljate tu mogućnost koja je već stvarnost. Htjeli smo vas okupiti zajedno ovih dana u Asizu kako bismo pokrenuli proces, a ne samo kao jedan događaj među tolikim drugima. Možemo naučiti razmišljati o sebi bez da se vežemo uz stare granice i možemo zajedno iznaći novi zemljovid naše prisutnosti i poslanja na ovom kontinentu, kako bismo ostvarili fleksibilnu mrežu naših prisutnosti, usredotočenih na prioritete naše karizme, misionarskih u življenju i u svjedočenju.

Svijet se mijenja, ali to nije novost. Suočiti se s promjenom imajući dugoročnu viziju, to je već novost. Vi ste ti koji ćete se s njome morati suočiti, novi naraštaji koji se suočavaju s vječnom sadašnjošću, bez tereta i iluzija o budućnosti. Vi

⁵ Cf. Max SCHELER, *Wesen und Formen der Sympathie* (Bonn 1931) 130.

predstavljate malobrojne mlade koji nam se danas pridružuju i kojima ne možemo ostaviti u nasljeđe ostatke svijeta koji više ne postoji. S vama i za vas moramo razmišljati na nove načine življenja franjevaštva u Europi danas i sutra. Ne bojte se! Moguće je jer nam Duh priprema taj put i po našim današnjim osobnim i sistemskim slabostima. Po tim slabostima, koje su blagoslovljene, možemo zamisliti nove putove i dopustiti da se obratimo te danas prihvatimo ljepotu i jednostavnost evanđeoskog života svetoga Franje.

Zaključak

Pokušao sam u svojevrsnom dvostrukom kolosijeku iščitati neke čimbenike važne za današnju Europu i za našu prisutnost u njoj. Važna je svijest da je obzorje šire od naših granica i odvažnost da mislimo na nov način.

Predlažem nekoliko crtica za promišljanje i za budućnost:

- Za koje evanđeoske i karizmatske odrednice držite da su važne za donošenje jasnih i vidljivih odluka u cilju obnavljanja kvalitete našeg života? Što po vašem mišljenju može pomoći želimo li to učiniti u Europi kroz preuređenje granica i oblika organizacije, da bi se ostvarila sinergija i međunarodna suradnja?
- Kako promicati zajedno franjevački humanizam za Europu? Kako ga razviti, pa i uz pomoć studija, u suočavanju s glasovima našeg vremena na ovom kontinentu, osobito među mladima?
- Kako snivate franjevačku prisutnost u Europi sutra? Kakve osjećaje u vama potiče pogled na fizičke i organizacijske strukture za koje se valja brinuti, na pastoral koji uglavnom održava postojeće stanje, na oblik redovničkoga života udaljen od mladih, na naš otpor promjenama?

Zahvaljujem vam za strpljivo slušanje i nadam se da će nam ovi dani koje smo proveli zajedno pomoći da u nama sazrije ideja o oblicima i mjestima snažnijeg međusobnog susretanja i suodgovornog zajedništva među stvarnostima Manje braće u Europi.

Neka vam je blagoslovljeno traganje, uz Gospodinovu pomoć.

Fra Massimo Fusarelli, ofm

Generalni ministar